Şiir (İçerik - Gelenek ve Gerçeklik) - 2

1. Âşık Veysel, yetmiş dokuz yıllık hayat serüveninde özellikle içinde bulunduğu toplumun sosyal yaşamını, ahlâk anlayışını, dönemin mühim olaylarını, çalışmanın önemini ve gerekliliğini, zamanın bazı sosyal kurumlarını ve bunların toplum içerisindeki rollerini, işlevlerini, vatan ve millet sevgisini, birlik ve beraberlik düşüncesini şiirlerinde bir nasihat ve uyarı üslubuyla dile getirmiştir.

Bu metne göre aşağıdakilerden hangisi Âşık Veysel'e ait olamaz?

A) Anaların hakkı kolay ödenmez
Analara ne yakışmaz ne denmez
Kan uykudan gece kalkar gücenmez
Emzirdi salladı uyuttu anam

B) Ağlayalım Atatürk'e
Bütün dünya kan ağladı
Başbuğ olmuştu mülke
Geldi ecel can ağladı

C) Olmak istiyorsan dünyada mesut
Hakka halka yarayacak bir iş tut
Çalıştır oğlunu kızını okut
İnsan olmak için okumak gerek

D) Sen İstinye'de bekle ben buradayım
İçimde köpek gibi havlayan yalnızlığım
Belki gelmem gelemem beş dakika bekle git
Çünkü ben buradayım karanlıktayım

E) Avrupa, Asıya ayrı bir kıta
Bir yıllık yol idi deveye ata
Uçaklar sığdırdı beş, on saate
Daha neler çıkar dur belli değil

2. Anlatamam derdimi dertsiz insana
Dert çekmeyen dert kıymetin bilemez
Derdim bana derman imiş bilmedim
Hiçbir zaman gül dikensiz olamaz

Bu dizelerde anlatılmak istenen aşağıdakilerden hangisidir?

A) Yalnızlığın olumsuz etkileri
B) Her derdin bir dermanının olduğu
C) Yardımseverlik duygusunun yitirilmesi
D) Dert çekmenin değerli olabileceği
E) Kişi sıkışmadan yardımın gelmeyeceği

3. Aşağıdaki şiir parçalarından hangisinde toplumcu bir sanat anlayışının izleri görülmez?

A) Biz o şiiri isteriz ki çifte giden babalar,
Ekin biçen genç kızlarla, odun kesen analar,
Yanık sesin dinlerlerken gözyaşların silsinler.
Başlarını açık, beyaz sinesine koysunlar;
Yüreğinin, özleriçün çarpındığın duysunlar;
Bu çarpıntı, bu ses nedir? Neler diyor? Bilsinler.

B) Geleceğim, bekle dedi, gitti
Ben beklemedim, o da gelmedi
Ölüm gibi bir şey oldu
Ama kimse ölmedi

C) Bırak beni haykırayım, susarsam sen mâtem et;
Unutma ki şâirleri haykırmayan bir millet,
Sevenleri toprak olmuş öksüz çocuk gibidir;

D) Yaşamak bir ağaç gibi tek ve hür
ve bir orman gibi kardeşçesine
bu hasret bizim

E) Başka sanat bilmeyiz karşımızda dururken
Yazılmamış bir destan gibi Anadolu'muz
Arkadaş, biz bu yolda türküler tuttururken
Sana uğurlar olsun... ayrılıyor yolumuz

4. Bre ağalar bre beyler
Ölmeden bir dem sürelim
Gözümüze kara toprak
Dolmadan bir dem sürelim

Bu dizelerin nazım şekli aşağıdakilerden hangisidir?

A) Koşma B) Varsağı C) Mâni D) Mesnevi E) Sone

5. Sen sık sık gülen gülerken de
Sevecen bir Akdeniz çizgisini
Sol yanına ağzının
İliştiren çocuk özenle
Yabana mı atıyorum yani seni

Bu dizelerin anlamlı, doğru ve tam bir şekilde düzyazıya çevrilmiş şekli aşağıdakilerden hangisidir?

A) Seni yani yabana mı atıyorum, sık sık gülen ve gülerken de ağzının sol yanına sevecen bir Akdeniz çizgisini özenle iliştiren adam?

B) Sen, gülerken ağzının sol yanına bir Akdeniz çizgisini sevecen bir şekilde iliştiren çocuk, seni yabana mı atıyorum yani?

C) Sık sık gülen, gülerken de ağzının sol yanına bir Akdeniz çizgisini dikkatle iliştiren çocuk, seni mi yabana atıyorum yani?

D) Bir Akdeniz çizgisini özenle yanağına iliştiren ve sevecen ağzının sol yanıyla sık sık gülen çocuk, yani seni yabana mı atıyorum?

E) Sen, sık sık gülen, gülerken de ağzının sol yanına sevecen bir Akdeniz çizgisini özenle iliştiren çocuk, yani seni yabana mı atıyorum?

6. Bu şiir türünde bir düşünceyi aktarmak veya belli bir konuda öğüt, bilgi, ders vermek amacı güdülür. Daha çok dinî, ahlaki, felsefi, sosyal konularda yazılır.

Aşağıdaki dizelerden hangisi bu parçada sözü edilen şiir türünü örneklemektedir?

A) Canım senin için işim her gün âh
Bin sevab yazılır etsen bir günâh

B) Bülbül ne yatarsın bahar erişti
Ulu sular göl olduğu zamandır
Kat kat oldu gül yaprağa karıştı
Gene bülbül kul olduğu zamandır

C) Dost düşman önümde yürür
Bilmedim asıl dostu
Dostların canıma kastı
Beni dostlarım öldürür.

D) Gök mavi mavi gülümsüyordu
Yeşil yeşil dallar arasından
Altın sesi birdenbire sordu
"Ne haber eski aşk yarasından"

E) Şu kim istedi buldı ilmi Çîn'de
Bugün oldur muhakkık ilm içinde

7. Aşağıdaki dizelerin hangisi ayraç içindeki terimi <u>örneklemez</u>?

A) Garibim namıma Kerem diyorlar
Aslı'mı el almış haram diyorlar
Hastayım derdime verem diyorlar
Maraşlı Şeyhoğlu Satılmış'ım ben (Tapşırma)

B) Mavi bir gölge uçtu pencereden
Baktım âvâre bir küçük kelebek
Yaramaz geldi kim bilir nereden

Belli yorgundu, bir veremli çiçek
Gibi serpildi lambanın yanına
Bir duman uçtu, gitti titreyerek (Terzarima)

C) Bir vakte erdi ki bizim günümüz
Yiğit belli değil mert belli değil
Herkes yarasına derman arıyor
Deva belli değil dert belli değil (Taşlama)

D) Karac'oğlan gene coştu, bulandı
İnip aşkın deryasına dolandı
Güzel gitti, diye pınar ağladı
Acıdı yüreğim, yandı pınara (Hüsnütalil)

E) Tam otların sarardığı zamanlar
Yere yüzükoyun uzanıyorum
Toprakta bir telâş, bir telâş
Karıncalar öteden beri dostum (Pastoral şiir)

8. Gün gibi zâhir idi zerre günahı yoğ idi
Eşiğinden dahi bir özge penâhı yoğ idi
Sana ol doğru idi eğri nigahı yoğ idi
Hak ana şâhid idi gayrı güvâhı yoğ idi
Bende idi sana ol bir dahi şâhı yoğ idi
Hak bilür gayrı yire varmağa râhı yoğ idi
Ceng ider geldi disen iki sipâhı yoğ idi
Hançer urdun da anın cismine âhı yoğ idi

[Güneş gibi açıktı, zerre günahı yoktu. Eşiğinden başka sığınağı yoktu. O sana yan gözle bakmazdı, dosdoğruydu. Allah'tan başka ona şahitlik edecek yoktu. Senden başka kul / hizmetkâr olduğu bir başka şah yoktu. Allah bilir ya başka yere gitmeye (başkasına tabi olmaya) yolu yoktu, Cenk etmeye geldi desen yanında iki askeri dahi yoktu. Öyle ki Onun bedenine hançeri vurduğunda ahı bile yoktu.]

Bu dizeler aşağıdaki nazım türlerinden hangisinin örneğidir?

A) Tevhit B) Münacaat C) Naat
D) Mersiye E) Methiye

